

Richtlijn / info voor ouders

Middelengebruik

Inleiding

Dit document gaat over middelengebruik door kinderen en jongeren. Dat wil zeggen: over kinderen en jongeren die alcohol drinken en/of drugs gebruiken. Kinderen en jongeren vinden het vaak interessant en spannend om met zulke middelen te experimenteren. Dat hoeft geen probleem te zijn, zo lang het gebruik binnen de perken blijft. Maar iemand kan ook aan drank of drugs verslaafd raken. Kinderen en jongeren die al te maken hebben met jeugdhulp of jeugdbescherming zijn wat dit betreft extra kwetsbaar. Zij lopen een verhoogd risico om door middelengebruik in de problemen te komen.

Ook u bent de ouder¹ van een kind² dat mogelijk experimenteert met drugs en/of alcohol. Om u en uw kind te kunnen helpen, is er sinds kort een *Richtlijn Middelengebruik voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Hierin staat wat jeugdhulpverleners samen met u kunnen doen om het middelengebruik aan te pakken. Is het middelengebruik nog geen probleem, dan kunt u met de hulpverleners bespreken op welke manier probleemgebruik kan worden voorkomen. Is er al wel van een probleem sprake, dan zullen de hulpverleners er alles aan doen om samen met u te voorkomen dat uw kind verslaafd raakt.

In dit document vatten we de richtlijn kort samen. Het is handig als u van deze richtlijn op de hoogte bent. Zo weet u wat u van jeugdhulpverleners kunt verwachten. Ook kunt u deze informatie gebruiken als hulpmiddel bij het overleg met de hulpverlener van uw kind.

Is er wat aan de hand?

Om te bepalen hoe het met het middelengebruik van uw kind is gesteld, vraagt de hulpverlener bij het eerste contact aan uw kind of hij³ alcohol drinkt of drugs gebruikt. Ook later, tijdens de begeleiding en/of behandeling, brengt de hulpverlener het onderwerp steeds weer ter sprake. Hij let er ook op of uw kind rookt. Kinderen die al op jonge leeftijd roken hebben namelijk een grotere kans om later aan andere middelen (zoals drank en/of drugs) verslaafd te raken.

Rookt of drinkt uw kind inderdaad, of gebruikt uw kind drugs, dan neemt de hulpverlener bij uw kind een vragenlijst af. Daarmee kan worden vastgesteld hoe veel en hoe vaak uw kind middelen gebruikt, en of dit gebruik volgens experts nog door de beugel kan. Als blijkt dat uw kind meer gebruikt dan wenselijk is, dan neemt de hulpverlener nóg een vragenlijst af. Hierin wordt gevraagd naar de reden(en) van het middelengebruik. Ook wordt uw kind gevraagd of hij zijn middelengebruik zélf problematisch vindt.

Blijkt uit de antwoorden op beide vragenlijsten dat het middelengebruik van uw kind problematisch is of uit de hand dreigt te lopen, dan zoekt de hulpverlener contact met een verslavingsdeskundige. Dat gebeurt ook als er sprake is van ernstige (gedrags)problemen die misschien met middelengebruik samenhangen. Een verslavingsdeskundige kan vaststellen of uw kind verslaafd is of niet. Liefst wordt er een verslavingsdeskundige binnen de eigen instelling gezocht.

1 Met 'ouder' wordt in de eerste plaats bedoeld de volwassene die de ouderrol vervult. Het kan bijvoorbeeld gaan om een juridische-/stief- biologische-/pleeg-/ adoptie- of gezinshuis-ouder of een andere volwassene die de ouderrol vervult'. Waar 'ouders' staat kan ook 'een ouder' worden gelezen, en omgekeerd.

2 Onder 'kinderen' verstaan we alle jongeren tot drieëntwintig jaar. Waar 'kinderen' of 'jongeren' staat kan ook 'het kind' of 'de jongere' worden gelezen, en omgekeerd.

3 Waar 'hij' staat, kan ook 'zij' worden gelezen.

Wat kan ik van de hulp verwachten?

Van uw hulpverlener mag u verwachten dat hij u bij de behandeling betreft en u goed op de hoogte houdt. U bent tenslotte de ouder, dus u heeft het recht om te weten wat er speelt en het recht om daarover mee te praten. Uw hulpverlener moet beslissingen samen met u nemen. Gebruikt uw kind middelen maar is hij (nog) niet verslaafd, dan krijgt hij begeleiding. Deze is erop gericht verslaving te voorkomen. Is uw kind wel verslaafd, dan wordt hij behandeld door een verslavingsdeskundige. Het mooiste is het als deze binnen de eigen instelling werkzaam is. Anders vindt de behandeling plaats in samenwerking met de verslavingszorg.

De hulpverlener stelt het onderwerp 'middelengebruik' steeds weer aan de orde. Het oogluikend toestaan van middelengebruik of het negeren van dit onderwerp is geen optie. Het stopzetten van de begeleiding of behandeling is dat ook niet, behalve in extreme gevallen. De hulpverlener van uw kind wijst uw kind dus niet zonder meer de deur als blijkt dat hij middelen gebruikt of (meer) middelen is gaan gebruiken.

Aanbevolen vragenlijsten en gesprekstechnieken

In de richtlijn worden bepaalde vragenlijsten en gesprekstechnieken aanbevolen voor de zorg aan kinderen die middelen gebruiken. Hieronder hebben we ze op een rijtje gezet.

Vragenlijsten voor het vaststellen van middelengebruik:

- Screeningslijst Middelengebruik bij Adolescenten;
- CRAFFT;
- SumID-Q (alleen voor jongeren met een lichte verstandelijke beperking);
- Vragenlijst Analyse Middelengebruik.

Werkzame onderdelen van behandeling:

- motiverende gespreksvoering;
- cognitieve gedragstherapie;
- contingency management;
- systeembehandeling.

Tips voor ouders

Als ouder bent u verantwoordelijk voor de opvoeding en ontwikkeling van uw kind. Wanneer u het gezag over uw kind heeft, is het uw recht (en ook uw plicht) om uw minderjarige kind te verzorgen en op te voeden. Uw kind blijft altijd uw kind, ook als uw kind (tijdelijk) niet bij u woont. Dat geldt ook als u het gezag niet heeft, of als u (tijdelijk) het gezag niet volledig mag uitoefenen omdat er een ondertoezichtstelling is.

Blijf dus altijd betrokken en houd zelf zo veel mogelijk de regie. Uw hulpverlener onderzoekt samen met u wat uw mogelijkheden zijn: wat wilt en kunt u doen om uw zoon of dochter verder te helpen? Sta open voor adviezen en probeer daar iets mee te doen, maar laat ook uw mening blijken. Geef het bijvoorbeeld op tijd aan als een advies niet bij u of uw kind past, en kijk samen met uw hulpverlener wat u daaraan kunt doen.

Meer informatie?

Deze *Richtlijn Middelengebruik voor jeugdhulp en jeugdbescherming* is gebaseerd op literatuur en gesprekken met deskundigen en cliënten. De richtlijn kunt u nalezen op www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

© 2016 Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen.

Het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, (BPSW) zijn de opstellers van de richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming. Vermelde beroepsverenigingen zijn intellectueel eigenaar van zowel de richtlijnen zelf als de schriftelijke onderbouwing ervan, de eventuele bijbehorende werkkaarten en de cliëntversies. De beroepsverenigingen geven toestemming voor het verveelvoudigen en opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand van de tekst van deze publicaties alsmede het openbaar maken ervan hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of enige andere manier, op voorwaarde dat de drie beroepsverenigingen worden vermeld als de opstellers van betreffende richtlijn en de eventuele overige gebruikte teksten. Richtlijnen worden regelmatig aangepast. We adviseren dringend altijd de website te raadplegen voor de meest actuele versies. Het Trimbos-instituut heeft deze richtlijn geschreven in opdracht van het NIP, de NVO en de BPSW. Dit project werd mogelijk gemaakt door financiering van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, vanuit het *Programma Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*. Zie voor meer informatie de website www.richtlijnenjeugdhulp.nl. Gebruik als titel van deze richtlijn in referenties altijd: '*Richtlijn Middelengebruik voor jeugdhulp en jeugdbescherming*'.

2e druk 2017

Auteurs

Elske Wits
Theo Doreleijers
Wim van den Brink
Daniëlle Meije
Bob van Wijngaarden
Geurt van de Glind

Werkgroep

Wim van den Brink
Marieke Broekman
Haitske Dijkstra
Theo Doreleijers
Ellen van Geffen
Marjan Hansman-Wijnands
Vincent Hendriks
Sybranda Holsappel-Appels
Jorinde Koeman
Hedy van Leeuwen
Roy Otten
Monique Scheres
Astrid Stok
Tiny Tol-Kes
Timo Voncken

Met medewerking van de

Cliëntentafel Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

Redactionele ondersteuning

Iris Dijkstra

Trimbos-instituut

Da Costakade 45
3521 VS Utrecht
Telefoon 030 -297 11 00
www.trimbos.nl
info@trimbos.nl